

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 47. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 11-го березня 1943. No. 47. Jersey City, N. J., Thursday, March 11, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016 4-0817. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СТИМСОН ПРОТИ ТИХ, ЩО НЕ ХОТІЛИ Б ЗБІЛЬШИТИ СТАН АРМІЇ

ВАШІНГТОН. — Секретар війни Стимсон гостро нап'ятував у своїй радіовій промові тих, що не хотіли допустити до того, щоб американська армія була в 1943 році збільшена до числа 8,200,000 воїнів, опираючи свій опір на тому, що таке збільшення відібеться дуже погано на хліборобстві й промислі.

Краще слухати президента.

Стимсон підкреслив, що критики позиції президента Рузвельта і проведу армії не знають добре причин, чому треба армію збільшити. Тому загал краще зробити, коли слухатиме президента ніж критиків. Він казав, що армію не держитися на те, щоб сидіти дома, а задля офензив, які мусимо повзяти, щоб чимскорше скінчити війну перемогою. Зволікання з побільшенням армії не тільки продовжить війну, казав Стимсон, але теж і коштуватиме багато більше американських жертв у людях.

Звивав до посьвят з боку промислу і хліборобства.

Критика Стимсона була звернена в першу чергу проти фермерського бльоку в конгресі, що є проти збільшення армії, щоб заощадити робітників для фарм. Він казав, що тепер настала така пора, що кожний громадянин мусить добре вглянути в своє життя і своєї громади, своєї фарми і своєї фабрики, і здати собі справу, чи в теперішніх обставинах не можна збільшити праці, зменшити абсентизм, зліквідувати страйки і т. п., а тим самим збільшити продукцію. Іншими словами, треба щоб той патріотизм, що був обхопив американський загал по Перл Гарбор, продовжався. А це означає, щоб ми були спроможними до дальших і ще більших висидень і посьвят. Стимсон певний, що якщо народ усе те зрозуміє, то поступити так, як треба. Нещастя, казав він, є в тому, що якщо тільки на фронті піде нам краще, то зараз люди думають, що от туй-туй вже буде кінець війні. Або, як тільки Совети перемагають, то вже многим видається, що вони скінчать з Гітлером. А все те, казав Стимсон, є тільки лобожним бажанням. Американська стратегія є добре обдуманна і розрахована, а щоб була здійснена, вимагає збільшення наших воєнних сил.

СТЕНДЛІ ГОВОРИВ НА СВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ВАШІНГТОН. — Сомнер Велес, виконуючий обов'язки секретаря стейту, заявив газетарам у справі того, що сказав адмірал Вільям Г. Стендлі, американський амбасадор до Советів, про таке замовчування советським урядом і пресою американської воєнної допомоги Советам, що наряд у Советах про таку допомогу нічого або мало знає, що заява амбасадора була видана без порозуміння з урядом і була його особистим ділом. Велес подав далі, що скаже більше про ту справу тоді, як дістане текст заяви адмірала Стендлі, а саме тепер він зажадав надіслання повного тексту. При тому ще Велес згадав, що між Об'єднаними Державами панує повна згода, та що адмірал Стендлі цілком певно не мав на думці попустити відносин між Злученими Державами і СССР, які є добрі.

ВІЛКІ КРИТИКУЄ СТЕНДЛІА І ВОЛЕСА.

НЬЮ ЙОРК. — Вендел Вилкі заявив, що не добре є те, що сказав адмірал Стендлі в Москві про замовчування Советами американської допомоги, як і те, що сказав заступник президента Волес, що припускає, що може таке статись, що Росія може бути перехитрена чи зраджена по війні. Вилкі каже, що він не знає такого американця, щоб хотів так поступати з Росією. І не знає таких росіян, щоб не знали, що дістануть допомогу з Америки. Тому вважає обидві заяви не передуманими і шкідливими.

ВИІДЕ НА ДОБРЕ ЗАЯВА СТЕНДЛІА.

ВАШІНГТОН. — Такої думки є головний кореспондент часопису „Нью Йорк Таймс“, Артур Крок, що є головою вашингтонського пресового бюра цієї газети. Каже, що Сталін завеликий реаліст, щоб не взяти слова адмірала Стендлі за такі, що допоможуть вияснити ситуацію.

В ПОШАНУ ВБИТИМ ЖИДАМ В ЕВРОПІ.

НЬЮ ЙОРК. — Величний Медисон Гарден був у вівторок вечером завалений людьми, що прийшли віддати пошану двом мільонам жидів, що їх нараховують вбитими наслідком нацистських протижидівських заряджень. Поминкова вистава відбулась двома наворотами: в год. 8.45 і 11.15. І за високим вступом. Обидві вистави вмістили до 40,000 осіб. Подібні вистави відбудуть і в інших містах, як у Філадельфії, Вашингтоні та Шікаго. В останній сцені, яка має наголовок „Не забувайте за нас“, переходять тини вбитих жидів підчас нацистських масахр'в в Німеччині, Польщі та інших краях, включно з Україною.

ПРЕЗ. РУЗВЕЛТ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА САМОУПРАВУ ПОРТО РІКА

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт звернувся до конгресу з пропозицією повзяти таку постанову, щоб дала населенню Порто Ріка право вибирати собі губернатора, згідно з тим, що поручає зробити теперішній губернатор Тогвел. Рівночасно президент подав до відома, що він назначив комітет, який складається з чотирьох представників Злучених Держав і чотирьох жителів Порто Ріка, що має приготувати проект законних змін, що потрібні, щоб було здійснене те, що президент предкладає. На голову цього комітету президент запросив секретаря Ікса.

СЕНАТОР ТАЙДІНГЗ ЗА ПОВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Сенатор Тайдингз, що є головою Комітету для територіальних та інзулярних справ, заявив за те, щоб дати Порто Ріко повну незалежність, а задержати тільки контролю над військовими і морськими базами. Він каже, що Порто Ріко дісталось Злученим Державам від Еспанії шляхом завойовання по еспансько-американській війні. Легіслатура Порто Ріко заявляє тому місяць за те, щоб край став незалежною республікою. Знову в урядових вашингтонських колах толкують крок президента Рузвельта вступом до повної незалежності Порто Ріка. Найгірше те, що на острові панує тепер велика нужда.

ЗА ЗВІЛЬНЮВАННЯ ФАРМЕРСЬКИХ РОБІТНИКІВ ВІД ВІЙСЬКА

ВАШІНГТОН. — В сенаті майже одностайно противляється тому, щоб ухвалювати нові вербувочні закони, що відтягали робітників з фарм і з тих робіт, що зв'язані з добуванням поживи.

ЩОРАЗ БІЛЬШЕ КОНВОІВ ДОХОДИТЬ ДО РОСІЇ

ВАШІНГТОН. — Секретар маринарки Накс заявив підчас пресової конференції, що тепер щораз більше конвоїв доходить до Росії з щораз меншими втратами. Але, казав секретар, це може бути тільки „тимчасовим“ явищем, бо в війні, де треба рахуватись з субмаринами, таке часто буває.

НЕ ЗНАСМО ВОЄННОГО СТРАХІТТЯ, КАЖЕ РІКЕНБАКЕР

НЬЮ ЙОРК. — Наша допомога Червоному Хрестові булаб далеко більшою і ширшою, якщоб наші люди знали, які приходяться воїнам переносити терпіння. Вправді ми даємо допомогу Американському Червоному Хрестові, казав він, але та допомога є рішучо замала. Таке говорить капітан Е. В. Рікенбакер до кандидаток на норски підчас зібрання склянкого нойорської Філею А. Ч. Хреста.

Ворог Використовує Заяви Стендлія й Волеса

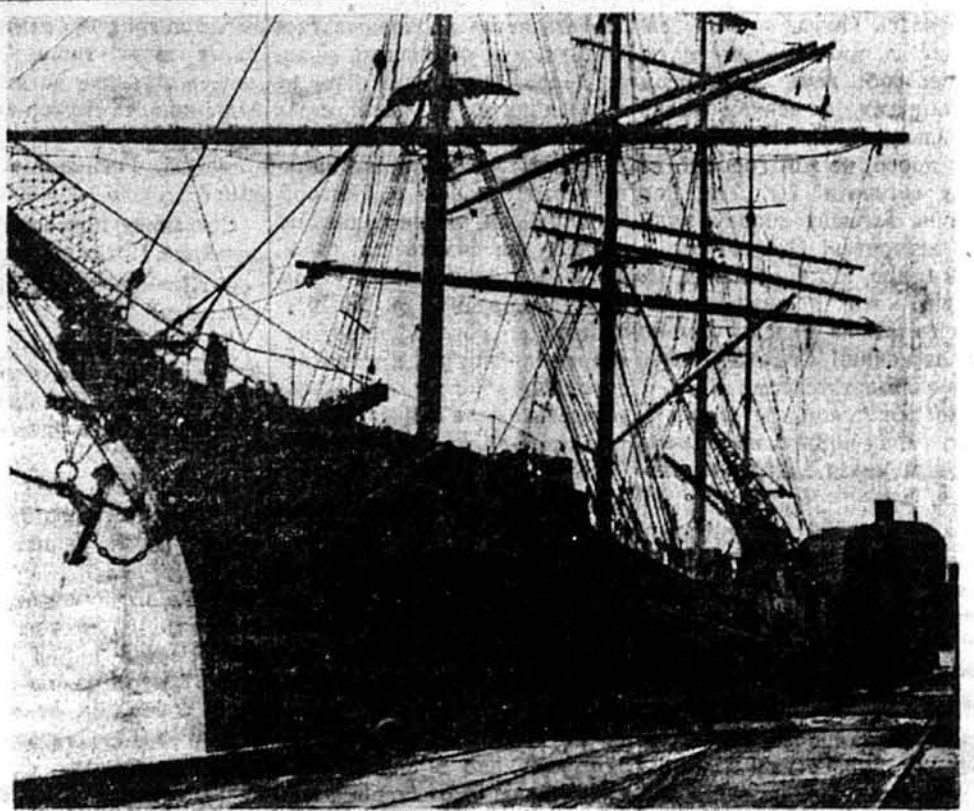
БЕРН. — Німецькі й італійські часописи й радія живо занялися заявами віцепрезидента Волеса й Стендлія, американського амбасадора в Москві. Ворожа пропаганда вживає їх за докази на те, що Аліанти розбиті.

„Берлінер Нахтвагсабен“ називає Волесову промову сензаційною. Каже, що ця заява є фарисейська, бо британці й американці тепер бояться Росії. Мовляв, Америка ще ніколи так не покладалася на стільки на Росію, що тепер. Заяву адмірала Стендлія називає вона безцільною; бо Сталін на такі протести не звертає уваги, а далі держиться незалежно.

„Німецька Позаокеанна Новинарська Агенція“ називає заяву Стендлія доказом, що Росія не хоче давати ніяких зобов'язань Алінтам. Як інший доказ на це саме вона наводить неприязність Сталіна на конференції в Касабляці. Ця Агенція добуває в промові віцепрезидента Волеса критичне відношення до Росії; прещінь вона підчеркує християнський характер Аліантів. Мовляв, таку промову мусів Волес виголосити, аби злагодити невдоволення з проросійської політики Рузвельта, яка панує в краях Південної Америки, куди Волес незадовго вибирається.

СПОДІВАЮТЬСЯ УПАДКУ БЕРЖЕРЕТА Й НОГЕСА

АЛЖІР. — В уряді Алжіру сподіваються поважних змін, передовсім уступлення генералів Ногеса й Бержерета, проти котрих підносяться з усіх боків критика за їх бунтні зв'язки з пронацистичним урядом у Віші. У цих зв'язках добувають доказ, що вони не можуть бути за війну проти нацистів на життя й смерть.

КОРАБЕЛЬ МИЛОСЕРДІА. Чотири-щоголовий португальський корабель Американського Червоного Хреста вантажить пакунки з поживою й іншими припасами в порті Болтмор для воєнних бранців. Корабель цовез припаси до Лісбони, а звідти їх переправлять до Женеві.

РОСІЙСЬКІ ЛІНІЇ ВІДСТУПАЮТЬ ПЕРЕД ВОРОЖОЮ ОФЕНЗИВОЮ

ЛОНДОН. — Як признає самий російський комунікат, червона армія мусіла відступити перед німецькою офензивою, що видно має на цілі відбити назад Харків. Червона армія відступила на 80 миль, коли німці кинули в бої 25 дивізій з 375,000 воїків.

Советський комунікат признає, що на приказ своєї команди червона армія відступила на північному березі ріки Донця й втратила 8 важних місцевостей: Павлоград, Лозову, Барвенкову, Словянське, Краматорську, Красноармейське і Лізичанськ. Кожне з цих міст має велике значіння як промисловий центр або як залізничний узол.

Німецький комунікат каже, що німці заняли Люботин, 12 миль на захід від Харкова, і Валки, 28 миль від Харкова на південний захід.

За російським звідомленням, німці почали були свою офензиву при кінці лютого проти походу червоної армії до Дніпра. Німецька офензива важна не тільки тому, що нею німці опанують наново донецький басен, але й тому, що цим вони творять собі нову базу для кампанії на Кавказі.

СОВЕТСЬКЕ РАДІО ГОВОРІТЬ ПРО АМЕРИКАНСЬКУ ДОПОМОГУ.

ЛОНДОН. — Якраз в добу після виступу адмірала Вільяма Стендлія, американського амбасадора, проти перемовчування американської допомоги советським урядом, советське радіо подало населенню Росії дані про розміри цієї допомоги, наводячи при тому звіт Едварда Стетініюса, адміністратора „лендлізу“ в Вашингтоні.

Рівночасно советський уряд постарався, аби ця заява Стетініюса була розголошена широко місцевими газетями. Заява говорить, що Америка дала советському союзови 2,200 повзів, близько 2,600 літаків, 81,000 троків, „джіпів“ і інших військових возів.

Зате советська преса не згадувала про заяву амбасадора Стендлія.

БРИТАЙСЬКА ОФЕНЗИВА В ТУНІСІ ПОСТУПАЄ ДАЛІ ВПЕРЕД.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Панцирні відділи маршала Ромела дали відступати поза уфортифіковані лінії у полудневій Тунісі. Вони втратили при тому 50 повзів. По відступаючих німцях біють аліантські літаки.

У центральній частині Тунісу французькі війська заняли Тозер, чим загрозили правому німецькому крилу. На півночі британські війська здержали німецькі атаки й забрали 200 бранців.

Над Середземним морем коло рога Бон американські літаки знищили 17 німецьких літаків в одному безперервному бою.

ШВАЙЦАРІЯ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО НАПАДУ

БЕРН. — Швайцарські часописи подають вістку, що в порозумінню з генеральним штабом армії, головний командант армії відбув перегляд всіх провалів і залізничних тунелів краю, передовсім тих, що ведуть до Італії. Одна газета натякує, що по горах здовж границь розставлено сторожів та що під усі провали підкладається міни.

АЛІАНТСЬКІ ЛІТАКИ БІЮТЬ ПО НІРНБЕРГУ.

ЛОНДОН. — Німецькі радія подали в середу ранком опис знищення, яке зчинили британські й канадські літаки в місті Нірнбергу, важнім промисловім осередку центральної Німеччини. Бритійці зробили теж рейд на Росток і Любеку. З того, що контролювані нацистами радіостанції мовчали через цілу ніч, можна вносити про розміри цих рейдів.

Німецькі літаки робили рейди на Англію, але не концентрували на ніяке місто. Скинули дещо бомб на одно південно-англійське місто, але не зробили великої шкоди.

ФРАНЦУЗЬКА ПАРТИЗАНКА ІДЕ ДАЛІ.

ЛОНДОН. — Головна квартира Воюючих Французів запевняє, що партизанська війна в Франції йде далі. Чим більший натиск роблять Гітлер і Ляваль за вивіз французьких робітників із Франції, тим сильніше підноситься активність французів. За вістями, одержаними сюди, досі згинуло від партизанки 200 нацистів. Напруження в Парижі росте.

Аби здушити партизанку, Ляваль просвоїв собі просто диктаторську владу. Німецькі радія постійно подають вістки, кілько то французів виїхало з різних французьких міст на роботу до Німеччини.

Рівночасно приходять вісти про зріст саботажів у Бельгії.

З Норвегії доносять, що у Тронемі німці розстріляли 4 сербських воєнних бранців, відкривши, що вони задумували висадити в повітря військові бараки. Жертви вибрано з півтора сотки, котрих потім заставлено приглядатися екзекуції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily) FOUNDED 1893 Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Як Хто Розуміє Атлантийський Чартер?

Між Росією та Польщею виринув спір за західно-українські та західно-білоруські землі. Заострення дійшло до верхка через останню декларацію польського уряду на виїзні з дня 25. лютого 1943, якою він зясує своє урядове відношення до справи своїх східних границь, себто до справи влучення східних земель бувшої Польщі до Советського Союзу.

Двозначно кореспондент провідної московської газети "Правда", Заславський. У своїй статті він заявляє, що не лиш Західна Україна та Білорусь, бувші частини Польщі, але також загарбані польськими державами, Естонія, Литва, далше до Румунії належна Басарабія, Буковина та загарбана свого часу частина Фінляндії — всі ті краї належать нині до большевицької Росії. А чому вони належать до Росії? Бо так говорить большевицька конституція!

цтовали для української національної культури, зліківдовани. Сотні імен можна тут навести. Саме Українська Академія Наук це правдива голгофта української національної культури. Що кілька „малоросів“ це нині у ній працює над технічними чи господарськими науками це без значіння.

Жінки як Людська Робоча Сила ІІ Жінки на роботах — досі. У кожній просто-окрузі воєнного промислу публичні заводи школи ведуть курси для вишколу воєнних робітників. Мають вони всі одну трудність: знайти для цього достаточну кількість відповідних вчителів. Отже їх проблема не достаток робочої сили.

Гарантувати, Але Що?

Чим більша надія, що війна може незабаром скінчитись, очевидно перемога Об'єднаних Держав, тим більше настають на те, щоби вже тепер Злучені Держави висказались в авторитетній і зобов'язуючій формі, що не покинуть своїх союзників по війні, а будуть разом з ними мир установляти і разом з ними його охороняти, себто боронити перед тими, що хотілиб його порушити.

Іван Франко

Основи Суспільности

І садівник, побожний чоловік, перехрестився у, бубонячи молитву, потяг до своєї буди, лишаючи Гадину самого. Цей також уже й не думав про садівника. Його очі й думки обернулися знов до помешкання о. Нестора.

— Або що таке? — Маланки десь нема. — Як то нема? — Від полудни, як з вами говорила, а потім вийшла з дому, так і пропала. — Ну, Гнате, що ти говориш? Де могла пропасти? Певно, десь у селі, в якій поєстрі.

НЕ НАЛЕЖИТЬ ДО АБСЕНТИСТІВ. —Пані Сейді Е. Кайн, 59-літня мати 18 дітей, працювала у воєнній фабриці в Дейвентпорті, Аляска, по сль діле у тижні замість шість. Коли їй сказали що вона за семий день не може дістати спеціального запалки, вона заявила, що вона не знала, але вона хотіла працювати, бо її департамент отримавше поладу.

Гадина випростувався й надармо, махаючи руками, силкувався втихомирить Гапку. Далі мало що не крикнув, щоби перервати невдержимі потоки її красномовства.

